

บัญชี

นักบัญชีไทยในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Thai Accountants in the Age of AEC

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรุณี ศรีธราพิพัฒน์
- กลุ่มวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- คณะบัญชี
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
-
- **Assistant Professor Onruedee Sritarapipat**
- Department of Information Technology
- School of Accountancy
- University of the Thai Chamber of Commerce
- E-mail: onruedee__sri@utcc.ac.th

บทคัดย่อ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community: AEC) ประกอบด้วย 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา เพื่อรวมกลุ่มกันเปิดเสรีการค้าใน 12 สาขา ได้แก่ การท่องเที่ยว การบิน ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเกษตร ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ และโลจิสติกส์ ทั้งนี้เพื่อให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างเสรี รวมทั้งการมีข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนหรือเอ็ม อาร์ เอ (Mutual Recognition Arrangement: MRA) ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของวิชาชีพบัญชีทั่วทั้งภูมิภาคของประชาคมอาเซียนอย่างเสรีมากยิ่งขึ้น นักบัญชีไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียน ดังนั้นก่อนถึงปี 2558 นักบัญชีไทยต้องรู้เท่าทัน AEC และเตรียมความพร้อมใน 3 ประเด็น คือ 1) ทักษะด้านวิชาชีพบัญชี เพื่อให้เป็นนักบัญชีแบบมืออาชีพ 2) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถนำความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในชีวิตประจำวันและใช้ในการทำงานในองค์กรธุรกิจได้ และ 3) ทักษะด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถใช้เป็นภาษาทางการในการติดต่อสื่อสารได้ ถ้านักบัญชีไทยมีโอกาสได้เข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนก็ควรต้องเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและภาษาของสมาชิกอาเซียนด้วย เพื่อช่วยให้นักบัญชีไทยสามารถปรับตัวเข้ากับ

วัฒนธรรมท้องถิ่นและช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มในบริการของนักบัญชีไทย จึงเชื่อได้ว่าจะเป็นการสร้างโอกาสและสร้างความก้าวหน้าให้แก่นักบัญชีไทยได้แสดงศักยภาพในการทำงาน และช่วยลดอุปสรรคในการทำงานในระดับอาเซียน แน่ใจว่านักบัญชีไทยต้องเตรียมพร้อมและปรับตัวเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าทั้งในระดับภูมิภาคไปจนถึงระดับอาเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

คำสำคัญ: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน นักบัญชีไทย

Abstract

ASEAN Economic Community (AEC) resulted from the merger of 10 ASEAN countries: Thailand, Singapore, Indonesia, Philippines, Malaysia, Brunei, Vietnam, Myanmar, Laos and Cambodia. The confederation was to promote ASEAN Free Trade and ASEAN Free Services in 12 priority sectors: Tourism, Air Travel, Automotives, Wood-based Products, Rubber-based Products, Textiles and Apparel, Electronics, Agro-based Products, Fisheries, e-ASEAN, Healthcare and Logistics. In addition, economic benefits are shared freely including a Mutual Recognition Arrangement (MRA) by the accounting profession in addition to a free flow of skilled labor. Thai accountants must adapt to compete in the domestic and ASEAN markets, so before 2015 Thai accountants must prepare in three areas: (1) professional accounting skills, (2) information technology skills-to be able to apply their knowledge of technology to use in every-day life and work in the business, and (3) English language skills - to be able to use English to communicate. If Thai accountants have the opportunity to work in ASEAN, they should learn the local culture and language, with the rest of ASEAN, to create added value to Thai accountants' services and enable them to adapt to the local culture. I believe that to create opportunities for Thai accountants, they must demonstrate the ability to perform professionally and reduce barriers to work. Thai accountants must unavoidably be prepared to support liberalization to the ASEAN and regional level.

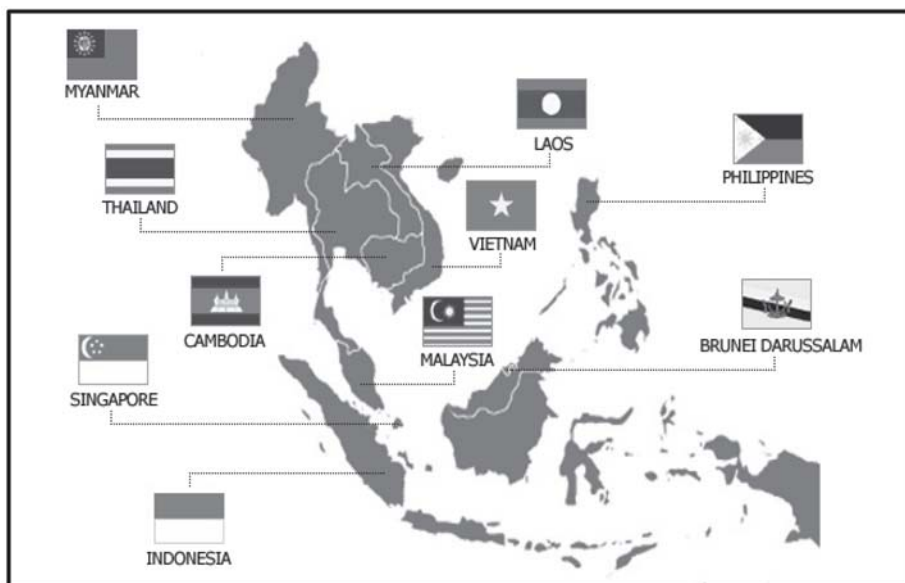
Keywords : ASEAN Economics Community, Mutual Recognition Arrangement, Thai Accountants

บทนำ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ประกอบด้วย 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน (ภาพที่ 1) ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรีภายในปี 2558 แสดงว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีไม่ว่าจะเป็น ทุน แรงงาน ทรัพยากร วัตถุดิบ โดยไม่มีอุปสรรคด้านภาษีและมาตรการอื่นใดมากีดกัน นอกจากนี้เรื่องการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างเสรีแล้วยังต้องคำนึงถึงมาตรฐานของสินค้าและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทุกประเทศในสมาชิกอาเซียนต้องอยู่ภายใต้กรอบเดียวกัน รวมทั้งอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพของอาเซียน (Mutual Recognition Arrangement : MRA) เพื่ออำนวยความสะดวกในการยอมรับ

คุณสมบัติของนักวิชาชีพพร้อมกันและถ่ายเทแรงงานฝีมือได้อย่างเสรีมากขึ้น

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพของอาเซียนอาจเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคต่อนักบัญชีไทย ส่งผลให้นักบัญชีไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่ AEC ในปี 2558 โดยการพัฒนาความรู้ความสามารถและสร้างมูลค่าเพิ่มของตนเองให้เป็นนักบัญชีมืออาชีพ ทั้งนี้เพื่อรองรับการแข่งขันอย่างเสรีของวิชาชีพบัญชีทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียน ในบทความนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์ในมุมมองของสถาบันอุดมศึกษาที่จะผลิตบัณฑิตบัญชีและวิเคราะห์ในมุมมองของนักบัญชีไทยในการเตรียมพร้อมก่อนก้าวสู่ AEC โดยผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพของไทยได้ตระหนักถึงการพัฒนาตนเองและปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมรับมือการแข่งขันอย่างเสรีของวิชาชีพบัญชีในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ภาพที่ 1 ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ

ที่มา: Asean Community, 2013

ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กลุ่มผู้นำอาเซียนมีมติร่วมกันในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community: EEC) ในระยะแรกเริ่มรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนเห็นชอบให้มีการจัดจ้างบริษัท McKinsey ทำการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน (ASEAN Competitiveness Study) ซึ่งผลการศึกษาได้เสนอแนะให้อาเซียนเร่งรัดการรวมกลุ่มในสาขาอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพของอาเซียน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านสินค้าอุปโภคและบริโภคซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีการค้าระหว่างกันสูงสุด และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการส่งออกสูงสุดของอาเซียน ในขณะที่เดียวกันอาเซียนต้องปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานภายในของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการประชุมสุดยอดอาเซียนในปี 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ออกแถลงการณ์ Bali Concord II เห็นชอบให้มีการรวมตัวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020)

จากการที่อาเซียนได้ตกลงที่จะเปิดเสรีด้านการค้าและการค้าบริการให้เร็วขึ้นกว่ากำหนดการเดิมในสาขาสินค้าและบริการรวม 12 สาขา (Priority Sectors) ได้แก่ การท่องเที่ยว การบิน ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเกษตร ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ

และโลจิสติกส์ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายเพื่อมุ่งให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดี่ยวร่วมกัน (Single Market and Single Production Base) มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนเงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี ต่อมาผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เร็วขึ้นอีก 5 ปีหรือภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) นั่นเอง

กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจึงมีการวางแผนดำเนินงานและได้มอบหมายให้ประเทศต่างๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) เพื่อเป็นการนำร่องและส่งเสริมการรับเหมาช่วง (Outsourcing) หรือการผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามแผนการดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การเป็น AEC ดังนี้

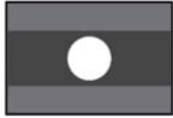

- 1) พม่า สาขาสินค้าเกษตร (Agro-based Products) และสาขาประมง (Fisheries)
- 2) มาเลเซีย สาขาผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-based Products) และสาขาสีพิมพ์ (Textiles and Apparels)
- 3) อินโดนีเซีย สาขายานยนต์ (Automotives) และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้ (Wood-based Products)
- 4) ฟิลิปปินส์ สาขาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics)
- 5) สิงคโปร์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) และสาขาสุขภาพ (Healthcare)
- 6) ไทย สาขาการท่องเที่ยว (Tourism) และสาขาการบิน (Air Travel)
- 7) เวียดนาม สาขาโลจิสติกส์ (Logistic)

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555

รู้จัก 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน

<p>ประเทศไทย</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า ราชอาณาจักรไทย เมืองหลวงคือ กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ 513,115.02 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 77 จังหวัด มีประชากร 65.4 ล้านคน (ข้อมูลปี 2553) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุขของประเทศ สกุลเงินที่ใช้ คือ บาท (Thai Baht: THB) ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2510</p>
<p>ประเทศสิงคโปร์</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีเมืองหลวงคือ สิงคโปร์ ตั้งอยู่บนตำแหน่งยุทธศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางธุรกิจด้านการค้าและบริการโทรคมนาคม การเงินและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมที่ทันสมัย แม้จะมีพื้นที่ราว 699 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 4.48 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการ แต่มีภาษามาเลย์เป็นภาษาประจำชาติ ปัจจุบันปกครองแบบสาธารณรัฐ (ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีสภาเดียว) โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร สกุลเงินที่ใช้ คือ ดอลลาร์สิงคโปร์ (Singapore Dollar : SGD) ประเทศสิงคโปร์เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2510</p>
<p>ประเทศอินโดนีเซีย</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมืองหลวงคือ กรุงจาการ์ตา เป็นประเทศหมู่เกาะขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีพื้นที่ 1,919,440 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรมากถึง 240 ล้านคน (ข้อมูลปี 2553) โดย 61% อาศัยอยู่บนเกาะชวา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) เป็นภาษาราชการ ประชากรวัยทำงานมีอายุระหว่าง 15-64 ปี มีจำนวนราว 160 ล้านคน ประชากรที่มีรายได้สูงมีจำนวนราว 20 ล้านคน ปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร สกุลเงินที่ใช้ คือ รูเปียห์ (Rupiah) ประเทศอินโดนีเซียเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2510</p>
<p>ประเทศฟิลิปปินส์</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีเมืองหลวงคือ กรุงมะนิลา ประกอบด้วยเกาะขนาดต่าง ๆ รวม 7,107 เกาะ โดยมีพื้นที่ดิน 298.170 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 92 ล้านคน (ข้อมูลปี 2553) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นอันดับ 4 ของโลก มีการใช้ภาษาในประเทศมากถึง 170 ภาษา ใช้ภาษาอังกฤษและภาษาตากาลอกเป็นภาษาราชการ ปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร สกุลเงินที่ใช้ คือ เปโซ (Peso) ประเทศฟิลิปปินส์เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2510</p>

<p>ประเทศมาเลเซีย</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า มาเลเซีย เมืองหลวงคือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตศูนย์สูตร แบ่งเป็นมาเลเซียตะวันตกแถบคาบสมุทรมลายู และมาเลเซียตะวันออกตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ทั้งประเทศมีพื้นที่ 329,758 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากร 26.24 ล้านคน นับถือศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ใช้ภาษามาเลย์ (Bahasa Melayu) เป็นภาษาราชการ ปกครองแบบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) สกุลเงินที่ใช้ คือ ริงกิต (Ringgit) ประเทศมาเลเซียเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2510</p>
<p>ประเทศบรูไน</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า เนการาบรูไนดารุสซาลาม เมืองหลวงชื่อ บันดาร์เสรี เบกาวัน ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ประเทศมีขนาดพื้นที่ประมาณ 5,765 ตารางกิโลเมตร ปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีประชากร 381,371 คน (ข้อมูลปี 2550) โดยประชากรเกือบ 70% นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามาเลย์เป็นภาษาราชการ สกุลเงินที่ใช้ คือ ดอลลาร์บรูไน (Brunei Dollar: BND) ประเทศบรูไนเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2527</p>
<p>ประเทศเวียดนาม</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมืองหลวงคือ กรุงฮานอย มีพื้นที่ 331,689 ตารางกิโลเมตร จากการสำรวจถึงเมื่อปี 2553 มีประชากรประมาณ 88 ล้านคน ประมาณ 25% อาศัยอยู่ในเขตเมือง ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน ที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ ปัจจุบัน ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมโดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมืองเดียว สกุลเงินที่ใช้ คือ ด่ง (Dong) ประเทศเวียดนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2538</p>
<p>ประเทศพม่า</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า สหภาพพม่า เมืองหลวงคือ เนปีดอว์ (Naypyidaw) ติดต่อกับประเทศไทยทางทิศตะวันออก ประเทศมีพื้นที่ประมาณ 678,500 ตารางกิโลเมตร ประชากร 48 ล้านคน กว่า 90% นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท หรือหินยาน และใช้ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ ปกครองแบบเผด็จการทางทหาร ปกครองโดยรัฐบาลทหารภายใต้สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council – SPDC) สกุลเงินที่ใช้ คือ จ๊าต (Kyat) สหภาพพม่าเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2540</p>

<p>ประเทศลาว</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมืองหลวงคือ นครหลวงเวียงจันทน์ ติดต่อกับประเทศไทยทางทิศตะวันตก โดยประเทศลาวมีพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย คือ 236,800 ตารางกิโลเมตร พื้นที่กว่า 90% เป็นภูเขาและที่ราบสูง และเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล ปัจจุบันปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม โดยมีประชากร 6.4 ล้านคน ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาหลัก แต่ก็มีคนที่พูดภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศสได้ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สกุลเงินที่ใช้ คือ กีบ (Kip) ประเทศลาวเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2540</p>
<p>ประเทศกัมพูชา</p> 	<p>มีชื่อทางการว่า ราชอาณาจักรกัมพูชา เมืองหลวงคือ กรุงพนมเปญ เป็นประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยทางทิศเหนือ และทิศตะวันตก มีพื้นที่ 181,035 ตารางกิโลเมตร หรือขนาดประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศไทย มีประชากร 14 ล้านคน (ข้อมูลปี 2550) โดยประชากรกว่า 80% อาศัยอยู่ในชนบท 95% นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ แต่ก็มีประชาชนที่พูดภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเวียดนามได้ ปกครองระบอบ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ สกุลเงินที่ใช้ คือ เรียล (Riel) ประเทศกัมพูชาเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในปี 2542</p>

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555ก

ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนหรือเอ็ม อาร์ เอ (Mutual Recognition Arrangement: MRA)

การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือด้านบริการของอาเซียน เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดอาเซียน เพื่อให้มีการยอมรับร่วมในการรับรองคุณสมบัติวิชาชีพ โดยสอดคล้องกับกฎระเบียบและเงื่อนไขต่าง ๆ ภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายผู้ให้บริการสาขาวิชาชีพในภูมิภาคสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศจึงได้จัดทำข้อตกลงการเปิดเสรีแรงงานวิชาชีพ (Free Flow of Skilled Labor) โดยเน้นเฉพาะแรงงานฝีมือ (Skilled Labor)

และผู้เชี่ยวชาญ (Professionals) เท่านั้น ในปัจจุบันอาเซียนได้สรุปผลการจัดทำ MRA และลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนแล้วสำหรับวิชาชีพต่างๆ รวมจำนวน 7 สาขา ได้แก่ วิศวกรรม การพยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ และบัญชี (ตารางที่ 1) ข้อตกลงดังกล่าวเอื้อให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี และส่งผลให้แรงงานวิชาชีพไทยได้รับผลกระทบทั้งข้อดีและข้อเสียอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ข้อดี คือ ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระจะได้รับประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานฝีมือในอาเซียน ทำให้มีโอกาสเข้าไปทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ง่ายขึ้น และอาจช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานฝีมือภายในประเทศด้วย

ในทางกลับกันข้อเสียคือผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระอาจต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นในตลาดแรงงานภายในประเทศ และจากแรงงานมีฝีมือของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นด้วย

วิชาชีพบัญชีเป็นหนึ่งในสาขาวิชาชีพที่มีการเปิดเสรีในประชาคมอาเซียน ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อตกลง

MRA จึงเป็นแรงผลักดันแก่นักบัญชีไทยในการพัฒนามาตรฐานการทำงานให้เป็นสากลมากขึ้น และเป็นโอกาสสำหรับนักบัญชีไทยที่มีศักยภาพได้เข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งนักบัญชีไทยต้องยอมรับและปรับตัวให้พร้อมเพื่อรองรับการแข่งขันที่สูงขึ้นเมื่อเข้าสู่ AEC ในปี 2558

ตารางที่ 1 สรุปการลงนามข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนของ 7 สาขาวิชาชีพ

ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (Mutual Recognition Arrangement: MRA)	ปีที่มีการลงนาม
1. สาขาวิศวกรรม (Engineering Services)	ปี 2548
2. สาขาการพยาบาล (Nursing Services)	ปี 2549
3. สาขาสถาปัตยกรรม (Architectural Services)	ปี 2550
4. สาขาการสำรวจ (Surveying Services)	ปี 2550
5. สาขาแพทย์ (Medical Services)	ปี 2551
6. สาขาทันตแพทย์ (Dental Services)	ปี 2551
7. สาขาบัญชี (Accountancy Services)	ปี 2551

ที่มา: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ, 2555: 22

การเจรจาภายใต้กรอบอาเซียนเกี่ยวกับการเปิดเสรีบริการวิชาชีพบัญชี

วิชาชีพบัญชีเป็นสาขาหนึ่งที่จะต้องเปิดเสรีภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) โดยมีเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเปิดเสรีบริการวิชาชีพบัญชีโดยอนุญาตให้นิติบุคคลซึ่งนักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้อย่างน้อยร้อยละ 51 ในปี 2553 และร้อยละ 70 ในปี 2558 ในภาพรวม พบว่า การเปิดเสรีบริการวิชาชีพบัญชีของประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีอุปสรรคสำหรับบางประเทศ โดยในข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าและบริการชุดที่ 7 ของอาเซียน ซึ่งเป็นข้อผูกพันชุดปัจจุบัน มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2552 มี 4 ประเทศสมาชิกที่ยังไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมาย

AEC Blueprint ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย โดยอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยมีการจำกัดสัดส่วนหุ้นต่างชาติไว้ไม่เกินร้อยละ 49 ส่วนฟิลิปปินส์บริการวิชาชีพบัญชีอยู่ในรายการกิจกรรมที่สงวนไว้สำหรับชาวฟิลิปปินส์ (Foreign Investment Negative List) เท่านั้น และอยู่ในกลุ่มธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นเลย (No Foreign Equity) สำหรับอีก 6 ประเทศสมาชิกที่เหลือ ได้แก่ กลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) บรูไน และสิงคโปร์ สามารถบรรลุตามเป้าหมาย AEC Blueprint โดยได้อนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นข้างมากในธุรกิจบริการวิชาชีพบัญชีแล้ว

ในส่วนของการเปิดเสรีด้านการทำงานของบุคคลธรรมดา ประเทศสมาชิกอาเซียนยังไม่สามารถสรุปหลักเกณฑ์ในการลดข้อจำกัดการค้า และบริการตามที่กำหนดครบเวลาไว้ภายในปี 2552 ซึ่งในข้อผูกพันชุดปัจจุบัน ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่เน้นเพียงการโอนย้ายพนักงานของบริษัทในเครือ (Intra-corporate-transferees) โดยจำกัดเฉพาะการโอนย้ายในกลุ่มบุคลากรระดับบริหารจัดการเท่านั้น มีเพียงบางประเทศที่เน้นผู้ให้บริการวิชาชีพอิสระที่เป็นบุคคลธรรมดา เช่น มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตามการเข้าไปให้บริการวิชาชีพในประเทศอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบการกำกับดูแลภายในของแต่ละประเทศ เช่น การขึ้นทะเบียนกับองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือในกรณีของฟิลิปปินส์จะต้องได้รับอนุมัติจากหน่วยงานกำกับดูแลการให้บริการวิชาชีพ (Professional Regulatory Commission) (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555จ)

ผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อจำกัดดังกล่าวเป็นอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอย่างเสรีในช่วงเริ่มต้นของการเข้าสู่ AEC แต่หลังจากปี 2558 เมื่ออาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวผู้เขียนเชื่อว่าอุปสรรคต่าง ๆ จะหมดไป

นักบัญชีไทยกับข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบภายใต้ข้อตกลง MRA

ข้อได้เปรียบ คือ ตลาดแรงงานวิชาชีพบัญชีจะใหญ่ขึ้น มีสถานที่ทำงานให้เลือกสรรมากขึ้น และมีโอกาสที่จะได้รับค่าแรงที่สูงขึ้น นอกจากนี้จะเกิดความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีให้อยู่บนมาตรฐานเดียวกัน แสดงให้เห็นว่านักบัญชีไทยมีโอกาที่จะได้รับการพัฒนามาตรฐานทักษะทางวิชาชีพบัญชีและมีโอกาสเรียนรู้

และปรับตัวให้เข้ากับการทำงานที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยสามารถอยู่ในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ก็ได้อย่างไร้ระเบียบ กฎหมายและมาตรฐานแบบเดียวกัน

ข้อเสียเปรียบ คือ แรงงานวิชาชีพบัญชีในประเทศสมาชิกอาเซียนจะเข้ามาทำงานในไทยอย่างห้ามไม่ได้และแย่งงานคนไทยมากขึ้น นักบัญชีไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษสำหรับใช้เป็นภาษาทางการในการสื่อสารและการทำงาน และเตรียมความพร้อมด้านวิชาการในแขนงต่าง ๆ เพื่อปรับตัวเข้าหาทุนต่างชาติ รวมทั้งพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพบัญชีให้เทียบเท่าหรือดีกว่าแรงงานวิชาชีพบัญชีจากชาติอื่น ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงเชื่อได้ว่าหากนักบัญชีไทยมีการปรับตัวและเตรียมพร้อมทุกด้านก็จะช่วยสร้างโอกาสให้กับนักบัญชีไทยให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในระดับอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

การประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 กำหนดให้ การทำบริการทางบัญชีจัดอยู่ในบัญชีสามแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว โดยจะห้ามไม่ให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2542)

2) พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้ ผู้ทำบัญชีต้องขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี ได้แก่ มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำบัญชีเป็นภาษาไทยได้ ไม่เคยต้องพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี กฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีหรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี เว้นแต่ต้องคำพิพากษาหรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยหรือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะประกอบวิชาชีพเป็นผู้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 รวมทั้งผู้ทำบัญชีต้องมีความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2543)

3) พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กำหนดให้ วิชาชีพบัญชี ได้แก่ วิชาชีพในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชี ด้านอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง รวมทั้งผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีและต้องเป็นสมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ หรือสมาชิกสมทบรวมทั้งต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย ในกรณีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกวิสามัญซึ่งไม่มีสัญชาติไทยก็ต้องเป็นผู้มีความรู้ภาษาไทยดีพอที่จะสามารถสอบบัญชีและจัดทำรายงานเป็นภาษาไทยได้และมีภูมิลำเนาในประเทศไทย กรณีผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไม่มี

สัญชาติไทย ผู้ขอขึ้นทะเบียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายภาษีอากรของไทยและต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องได้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555ค: 13-14 ; กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2548ก)

ผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวข้างต้นเป็นอุปสรรคต่อต่างชาติที่จะเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย แต่เมื่ออาเซียนมีข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนหรือเอ็ม อาร์ เอ ก็จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพบัญชีอย่างเสรีในปี 2558 เมื่ออาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ผู้เขียนเชื่อว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีจะต้องมีการปรับแก้ไขเพื่อเอื้อต่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศและไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป

สถาบันการศึกษากับการเตรียมความพร้อมให้แก่บัณฑิตบัญชี

การที่อาเซียนรวมตัวกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันและการมีข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRA) สถาบันการศึกษาต้องตระหนักถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเน้นสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บัณฑิตบัญชีให้มีคุณภาพและมีศักยภาพในการทำงานทั้งในประเทศไทยและในประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพทักษะด้านวิชาชีพบัญชี ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านภาษาอังกฤษ และทักษะด้านภาษาอาเซียนที่บัณฑิตบัญชีสนใจเข้าไปทำงาน ทั้งนี้เพื่อสร้างบัณฑิตบัญชีให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีในตลาดแรงงานในกลุ่ม

ประเทศอาเซียนซึ่งมีอาชีพบัญชีรวมอยู่ด้วย

ผู้เขียนมีความเห็นมาก่อนปี 2558 สถาบันการศึกษาต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรการสอนให้สอดคล้องกับแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อช่วยให้บัณฑิตบัญชีของไทยมีศักยภาพเพียงพอในการทำงานทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียน รวมทั้งการที่ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ.2553 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2553 กำหนดให้สาขาวิชาการบัญชีของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีมาตรฐานเทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล เอื้ออำนวยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทยแก่ประเทศอื่นในอาเซียนได้ โดยการจัดสรรทุนให้กับนักศึกษาไทยได้มีโอกาสไปศึกษาในสาขาวิชาต่างๆในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศอื่นในอาเซียน และเทียบโอนหน่วยกิตกลับมายังสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดในประเทศไทยได้ ก็จะช่วยให้นักศึกษาไทยมีความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานต่อการขยายธุรกิจไปยังตลาดอาเซียนที่จะเปิดกว้างในอนาคต

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีโอกาสดเปิดหลักสูตรนานาชาติจากการมี ASEAN University Network ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยชั้นนำในอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทำความรู้จักกันอย่างลึกซึ้ง และมีการยอมรับมาตรฐานของกันและกันของประเทศสมาชิกสามารถเทียบเคียงกันได้และส่งเสริมกันและกันได้ (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2556 : 170) ผู้เขียนเชื่อว่าจะเป็นโอกาสให้นักศึกษาและอาจารย์ของไทยได้ออกไปเรียนรู้แลกเปลี่ยนด้านการเรียนการสอนกับเครือข่าย

ของอาเซียนที่มีความแตกต่างที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตบัญชีไทยและบัณฑิตบัญชีของไทยสามารถปรับตัวได้ทันและได้รับประโยชน์จากโอกาสที่กว้างขึ้นเมื่อเข้าสู่ปี 2558

การเตรียมพร้อมของนักบัญชีไทยและบัณฑิตบัญชีของไทยก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผู้เขียนมีความเห็นมาก่อนปี 2558 นักบัญชีไทยต้องเตรียมพร้อมให้แก่ตนเองเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงแบบตลอดเวลา และเตรียมรับมือกับการเปิดเสรีวิชาชีพบัญชี โดยนักบัญชีไทยและบัณฑิตบัญชีของไทยควรปรับตัวและเตรียมพร้อมใน 3 ประเด็นดังนี้

1. ความพร้อมด้านวิชาชีพบัญชี

นักบัญชีไทยควรมีความพร้อมด้านวิชาชีพบัญชี ได้แก่ ควรมีความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานการศึกษาและเทคโนโลยี และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้เป็นนักบัญชีแบบมืออาชีพที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี มีศักยภาพในการทำงานทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียน และสามารถก้าวสู่ระดับสากลในอนาคต ผู้เขียนเชื่อว่านักบัญชีไทยมีศักยภาพและมีโอกาสทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ จะเห็นได้จากพันธกิจของสภาวิชาชีพบัญชีที่ต้องการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้เป็นมืออาชีพ และยกระดับนักบัญชีไทยให้มีทักษะเป็นทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติ และพร้อมรับการแข่งขันในระดับสากล (สภาวิชาชีพบัญชี, 2555ค)

ผู้เขียนมีความเห็นว่านักบัญชีไทยต้องพัฒนาความรู้ทางการบัญชีอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินกับสภาวิชาชีพบัญชี กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษาที่สภาวิชาชีพบัญชีให้การรับรอง หรืออาจจะเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบ e-Learning ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เป็นต้น จึงเชื่อได้ว่านักบัญชีไทยจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพและเป็นมืออาชีพ

นอกจากนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนที่มีการสอนไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีควรจัดกิจกรรมและฝึกอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการรายงานทางการเงิน และกฎหมายภาษีอากรที่เป็นปัจจุบัน และเพิ่มพูนทักษะทางวิชาชีพบัญชีให้แก่ศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา จึงเชื่อได้ว่าบัณฑิตบัญชีของไทยจะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและมีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียน

2. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) หมายถึง เทคโนโลยีทุกด้านที่เข้ามารวมกันในกระบวนการจัดเก็บ สร้าง และสื่อสารสนเทศ (สุชาติดา กิระนันท์, 2541: 23) สอดคล้องกับवासนา สุขกระสานติ (2545: 1-8) กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ และระบบงานที่ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ รวมทั้งได้กล่าวว่าเทคโนโลยีของระบบสารสนเทศในปัจจุบัน ประกอบด้วยระบบต่างๆคือ 1) ระบบประมวลผลข้อมูล(Data Processing Systems) เป็นการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการข้อมูล

พื้นฐาน โดยเน้นที่การประมวลผลรายการประจำวัน (Transaction) และการเก็บรักษาข้อมูล 2) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information Systems) เป็นระบบที่ให้สารสนเทศที่ผู้บริหารต้องการเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support Systems) เป็นระบบที่สนับสนุนความต้องการเฉพาะด้านของผู้บริหารแต่ละคน (Made by Order) 4) ระบบสารสนเทศเพื่อผู้บริหารระดับสูง (Executive Information Systems) เป็นระบบที่เน้นการให้สารสนเทศที่สำคัญต่อการบริหารแก่ผู้บริหารระดับสูงสุด และ 5) ระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Systems) เป็นระบบที่ช่วยผู้บริหารแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจได้ดีขึ้น ระบบนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ (Knowledge) มากกว่าสารสนเทศ โดยใช้หลักการทำงานด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) นอกจากนี้ พลพฤษ ปิยวรรณ และสุภาพร เริงเยี่ยม (2550: 54) ได้กล่าวว่า นักบัญชีทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในระดับที่พอเพียงกับบทบาทของตนเมื่อต้องออกไปประกอบอาชีพ บทบาทของนักบัญชีส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้ระบบสารสนเทศ นอกจากนี้ Accounting Education Change Commission (AECC) ได้กำหนดรายละเอียดขององค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีในการประกอบวิชาชีพตามบทบาทที่ต่างกัน คือ ในฐานะผู้ใช้ ผู้ประเมิน และผู้พัฒนาระบบสารสนเทศ สอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่อง ความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศของ จารุณี อภิวัฒน์ไพศาล (2555: 17) พบว่า นายจ้างมีความคาดหวังต่อบัณฑิตบัญชีในด้านความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ด้านความสามารถ

ในการใช้คอมพิวเตอร์ ด้านความสามารถในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และด้านความสามารถในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ผู้เขียนมีความเห็นว่านักบัญชีไทยควรมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวข้างต้น และต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันและใช้ในองค์กรธุรกิจได้เป็นอย่างดีเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ให้นักบัญชีไทยสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมากต่อวิชาชีพของนักบัญชี จึงเป็นสิ่งที่นักบัญชีไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังจะเห็นได้จากพลพฐู ปิยวรรณ และสุภาพร เชิงเยี่ยม (2550: 75-76) กล่าวไว้ว่า สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountant: AICPA) ได้จัดอันดับเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่องานบัญชี 10 อันดับแรกของปี พ.ศ. 2547 ได้แก่

1. Information Security การนำเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาใช้กับงานบัญชีทำให้ข้อมูลที่จัดเก็บมีความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย สูญหาย หรือถูกนำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต นักบัญชีควรให้ความสนใจเรื่องด่านกันบุกรุก (Firewall) การต่อต้านไวรัส (Anti-virus) หรือการจัดการรหัสผ่าน (Password Management)

2. Spam Technology การใช้เทคโนโลยีเพื่อขจัดอีเมลที่ไม่ต้องการ โดย Spam Technology ช่วยกลั่นกรองอีเมล เช่น การใช้เทคโนโลยีในการค้นหาผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP Lookup)

3. Digital Optimization หรือสำนักงานไร้กระดาษ (Paperless Office) คือ กระบวนการจัดเก็บและบริหารเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์

4. Database and Application Integration ความสามารถในการปรับเปลี่ยนข้อมูลบนฐานข้อมูลเพียงที่เดียวหรือเขตข้อมูล (Field) เดียว แต่สามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลโดยอัตโนมัติในทุก ๆ แห่งที่ข้อมูลนี้ไปปรากฏ

5. Wireless Technology การเคลื่อนย้ายข้อมูลหรือเสียงจากคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งไปยังคอมพิวเตอร์อีกเครื่องหนึ่งโดยผ่านคลื่นอากาศ (Air Wave) โดยไม่ต้องอาศัยตัวกลางอื่น เช่น สายไฟ หรือสายโทรศัพท์

6. Disaster Recovery การพัฒนา ติดตาม และปรับเปลี่ยนกระบวนการที่กิจการใช้อย่างต่อเนื่องในการวางแผนเพื่อป้องกันสารสนเทศเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติจากการก่อการร้ายหรือโจรกรรม เป็นต้น

7. Data Mining เป็นวิธีการใช้ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บอยู่บนฐานข้อมูลเป็นเวลานาน อาจเป็น 5-10 ปี หรือมากกว่านั้น เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์ที่ซ่อนเร้น (Hidden Relationship) โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ และเครื่องมือในการวิเคราะห์อื่น ๆ

8. Virtual Office สำนักงานไร้ตัวตน คือ เทคโนโลยี กระบวนการ และขั้นตอนงานที่ทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้เข้ามาทำงานที่สำนักงาน อาจเป็นงานที่ทำคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่ม เช่น การใช้โปรแกรมประเภทสนับสนุนการทำงานเป็นกลุ่ม (Group-Decision Support System: GDSS)

9. Business Exchange Technology คือ การส่งรับเอกสารทางธุรกิจผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเทคโนโลยีที่ใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง โปรแกรมและระหว่างฐานข้อมูลต่างเครือข่ายได้ด้วย เช่น การใช้ภาษา XBRL เพื่อนำเสนองบการเงินทาง อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

10. Messaging Application ความสามารถในการสื่อสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมลประชณีย์ เสียง (Voice Mail) และการส่งข้อความแบบทันที (Instant Messaging) เป็นต้น

ผู้เขียนเชื่อว่าถ้านักบัญชีไทยสามารถนำ ความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังกล่าวข้างต้นไปประยุกต์ใช้ในงานบัญชีได้เป็นอย่างดี ก็จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการของ นักบัญชีไทย และช่วยให้นักบัญชีไทยได้รับการยอมรับ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับอาเซียน แต่นักบัญชีไทย ต้องติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อ การทำงานของนักบัญชีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้อง ฝึกฝนและพัฒนาทักษะของตนเองตลอดเวลา และ ต้องสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ ในงานบัญชีได้อย่างเหมาะสม ถ้านักบัญชีมีความ เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแล้วก็จะมี โอกาสทดสอบเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบระบบ สารสนเทศรับอนุญาตได้ (Certified Information System Auditor: CISA)

นอกจากนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าสถาบันการ ศึกษาที่เปิดการสอนหลักสูตรปริญญาตรีทางการ บัญชีควรจัดกิจกรรมและฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีให้นักศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เพื่อสร้างให้เป็นบัณฑิต บัญชีที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี สารสนเทศในระดับที่พอเพียงกับบทบาทของบัณฑิต

เมื่อต้องออกไปประกอบวิชาชีพ เช่น การอบรม โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี อบรมโปรแกรม ช่วยในงานบัญชีและงานตรวจสอบบัญชี อบรม โปรแกรมสำเร็จรูปประเภทบริหารฐานข้อมูล หรือ อบรมโปรแกรมประเภทวางแผนทรัพยากรองค์กร (โปรแกรม ERP) เป็นต้น ผู้เขียนเชื่อว่าการอบรม ในโปรแกรมดังกล่าวจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ บัณฑิตบัญชีของไทยให้เป็นที่ต้องการของตลาด แรงงาน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันใน ตลาดอาเซียนได้

3. ความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ

นอกจากความพร้อมด้านวิชาชีพบัญชีและด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว นักบัญชีไทยควรเตรียม ตัวให้พร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้เป็นภาษา ทางในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อช่วย ให้องค์กรธุรกิจสามารถขยายตลาดไปยังประเทศ สมาชิกอาเซียนได้ และทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน มีความเข้าใจและเกิดความร่วมมือกันมากขึ้น จาก ข้อมูลบทความวิจัยเรื่อง ความสามารถทางภาษา อังกฤษของนักศึกษาไทยกับโลกใหม่แห่งประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ของพรพรรณ บุญพัฒนาภรณ์ (2555: 214) กล่าวว่า นอกเหนือจากทักษะใน อาชีพแล้ว บัณฑิตและแรงงานยังต้องเตรียมตัวและ พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางที่ใช้ใน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การค้าระหว่างประเทศ และการสื่อสารต่างๆเพื่อเพิ่มความสามารถในการ แข่งขันในตลาดแรงงาน

ผู้เขียนมีความเห็นว่านักบัญชีไทยต้องศึกษา ภาษาอังกฤษ ทำความเข้าใจและนำไปใช้ได้ และ ต้องเกิดประโยชน์ในการทำงานหรือนำมาใช้ในชีวิต ประจำวันได้อย่างถูกต้อง เช่น การอบรมหลักสูตร การสนทนาภาษาอังกฤษกับสถาบันภาษา หรือเรียนรู้

ด้วยตนเองผ่านระบบ e-Learning เป็นต้น ก็จะช่วยให้นักบัญชีไทยมีความมั่นใจในการติดต่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรีทางการบัญชีควรกำหนดหลักสูตรการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษควรเน้นการสื่อสาร (Communication Approach) ให้มากกว่าการเรียนแบบเน้นไวยากรณ์ โดยอาจทำความร่วมมือกับคณะวิชาที่เปิดสอนด้านภาษาต่างประเทศ เช่น สถาบันภาษาเปิดอบรมหลักสูตรการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือเปิดอบรมหลักสูตรการสื่อสาร การเขียน การอ่านเป็นภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์การใช้ภาษาอังกฤษที่บัณฑิตบัญชีของไทยสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการสมัครงานเพื่อโอกาสในการประกอบอาชีพและช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดอาเซียน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าบัณฑิตบัญชีของไทยจะมีคุณภาพและมีโอกาสทำงานในระดับอาเซียนได้ ถ้าสถาบันศึกษามุ่งเน้นการสอนเพื่อให้นักศึกษารู้จักการบูรณาการ (Integration) ความรู้ ความสามารถ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ สิ่งที่เรียนรู้ออกมาได้ (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2556: 168)

ความสำคัญของวัฒนธรรมและภาษาของอาเซียน

นักบัญชีไทยที่สามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นของอาเซียนและสามารถใช้ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่จะเข้าไปทำงานได้อย่างเข้าใจ โดยอาจเรียนรู้จากการอบรมกับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาอาเซียนโดยเฉพาะ

หรือเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบ e-Learning ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ผู้เขียนเชื่อว่าจะช่วยลดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารและช่วยลดอุปสรรคในการให้บริการด้านบัญชีด้วย ผู้เขียนเชื่อว่านักบัญชีไทยจะสามารถปรับตัวและเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาอาเซียนได้ไม่ยาก ดังจะเห็นได้จากคนไทยที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทั้งเชื้อสายลาว เขมร และญวน เป็นต้น (อมรา พงศาพิชญ์, 2545: 156) วัฒนธรรมจึงถูกผสมกลมกลืนเป็นไทยลาวหรือไทยเขมร (อมรา พงศาพิชญ์, 2545: 153) ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะมีการยอมรับวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้อมรา พงศาพิชญ์ (2545: 161,169) กล่าวว่า คนไทยมุสลิมมีกระจัดกระจายหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มที่มีเชื้อสายมลายูหรือมาเลย์ กลุ่มที่มีเชื้อสายอาหรับหรือเปอร์เซีย กลุ่มที่มีเชื้อสายชวา หรือกลุ่มที่มีเชื้อสายจีน เป็นต้น รวมทั้งยังกล่าวว่าคนญวนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่นับถือพุทธศาสนา และกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธลัทธิรวมทั้งสุรินทร์ พิศสุวรรณ (2556: 18) ได้กล่าวว่าแต่ละประเทศต้องส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมของกันและกัน เช่น ต้องสร้างบรรยากาศให้พลเมืองรู้จักยอมรับความแตกต่างหลากหลายของกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นคนชาติใด นับถือศาสนาใด พูดภาษาใด ก็จะได้รับคามนับถือได้รับสิทธิเท่าเทียมกับคนอื่น เพราะอาเซียนเชื่อว่าความเข้าใจในระดับสังคมวัฒนธรรมจะนำไปสู่ความเข้าใจความร่วมมือด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ส่งเสริมการค้าขายที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ ผู้เขียนเชื่อว่าประเทศไทยมีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ก็จะมีส่วนช่วยให้นักบัญชีไทยมีทัศนคติที่ดีและพร้อมปรับตัวที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาอาเซียนได้ง่ายขึ้น

โอกาสและอุปสรรคของนักบัญชีไทยในระดับอาเซียน

การเปิดเสรีของวิชาชีพบัญชีเมื่อเข้าสู่ AEC ในปี 2558 อาจช่วยสร้างโอกาสและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ นักบัญชีไทยที่มีศักยภาพได้เข้าไปทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ เช่น ประเทศพม่าต้องการแรงงานฝีมือจำนวนมาก เพื่อช่วยผลักดันการปฏิรูปประเทศและรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้แรงงานที่มีทักษะอย่างวิชาชีพบัญชีอาจเป็นที่ต้องการในช่วงเปิดเสรีอาเซียน แต่โอกาสทองจะเกิดขึ้นได้เมื่อนักบัญชีไทยเตรียมพร้อมในด้านวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษาอังกฤษ และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมอาเซียนและสามารถใช้ภาษาอาเซียนของประเทศที่เข้าไปทำงานได้ รวมทั้งนักบัญชีไทยควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ และมีความรู้ข้ามศาสตร์อื่น เช่น มีความรู้ด้านการเงิน การลงทุน การบริหารจัดการ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยนักบัญชีไทยต้องพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพทัดเทียมกับนักบัญชีชาติตะวันตกก็จะช่วยให้นักบัญชีไทยเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในระดับอาเซียน (สภาวิชาชีพบัญชี, 2555ก) รวมทั้งสถาบันการศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาที่สนใจและมีศักยภาพพร้อมที่จะเข้าไปทำงานในระดับอาเซียน ได้ศึกษาด้านวิถีวัฒนธรรมและเรียนรู้ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่สนใจเข้าไปทำงานและสามารถใช้ได้เป็นอย่างดี

ผู้เขียนเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บัณฑิตบัญชีของไทยและนักบัญชีไทยมีโอกาสดำเนินงานได้กว้างขึ้นและสามารถทำงานแบบนักบัญชีที่มีคุณภาพและเป็นมืออาชีพทั้งในระดับประเทศและระดับอาเซียนได้

บทสรุป

เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 บัณฑิตบัญชีของไทยและนักบัญชีไทยควรเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าสู่ AEC และพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและเป็นมืออาชีพ ก็จะช่วยให้นักบัญชีของไทยและนักบัญชีไทยสามารถรับมือกับการแข่งขันเสรีภายใต้ข้อตกลง MRA ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นโอกาสและเพิ่มความก้าวหน้าในการทำงานในระดับอาเซียนได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งในที่สุดก็จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยต่อไปในอนาคต ดังจะเห็นได้จากสภาวิชาชีพบัญชีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีมีการจัดสัมมนาและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องให้กับนักบัญชีไทย ทั้งนี้เพื่อให้นักบัญชีไทยสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมเพื่อเตรียมรับมือกับการแข่งขันการเปิดเสรีในระดับภูมิภาคและระดับสากลได้อย่างเหมาะสม (สภาวิชาชีพบัญชี, 2555ข)

นอกจากนี้ จะเห็นว่าในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีการเตรียมพร้อมให้แก่บัณฑิตบัญชีโดยปรับปรุงหลักสูตรการสอนที่สอดคล้องกับแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และมีการจัดโครงการเพิ่มศักยภาพทางวิชาชีพบัญชีให้กับบัณฑิตบัญชีก่อนสำเร็จการศึกษา ตัวอย่างเช่น คณะบัญชีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยจัดให้นักศึกษาเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติงานจริงกับสถานประกอบการในหน่วยงานภาคธุรกิจผ่านโครงการสหกิจศึกษา ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะวิชาชีพระยะการทำงานได้อย่างเป็นระบบ ก็จะช่วยให้เป็นบัณฑิตบัญชีที่มีคุณลักษณะและสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งถ้า นักศึกษาได้เข้าอบรมความรู้เกี่ยวกับบัญชีเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ภาษาอังกฤษผ่าน

คุณยภาษาของคณะมนุษยศาสตร์ และเรียนรู้เพิ่มเติมด้านภาษาอาเซียนของประเทศที่สนใจเข้าไปทำงานด้วย ผู้เขียนเชื่อว่าบัณฑิตบัญชีของไทยจะสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งในระดับประเทศไทยและระดับอาเซียนได้อย่างแน่นอน

บรรณานุกรม

“Announcement of Ministry of Education on Qualification Framework of Bachelor’s Degree in Accountancy 2010.” In **Royal Thai Government Gazette Book 127, Special Section 141ง**, p. 24. Bangkok: The Secretariat of the House of Representatives. (in Thai).

“ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ. 2553.” ใน **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอน พิเศษ 141ง**, หน้า 24. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

Aphiwatpisan, Jarunee. 2012. “Employers’ Expectations of Information Technology Competencies of Accounting Graduates.” **University of the Thai Chamber of Commerce Journal 32, 3**: 17-32. (in Thai).

จารุณี อภิวัฒน์ไพศาล. 2555. “ความคาดหวังของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตบัญชีในด้านความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ.” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 32, 3**: 17-32.

Asean Community. 2013. **10 ASEAN Countries** [Online]. Available: <http://www.aseantalk.com/index.php?topic=5.0> (in Thai).

ประชาคมอาเซียน. 2556. **ประเทศอาเซียน 10 ประเทศ** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.aseantalk.com/index.php?topic=5.0>

Boonpattanaporn, Pornpan. 2012. “Thai Students’ English Proficiency and the New World of AEC.” **University of the Thai Chamber of Commerce Journal 32, 3**: 214-228.

พรพรรณ บุญพัฒน์นาภรณ์. 2555. “ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยกับโลกใหม่แห่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 32, 3**: 214-228.

Federation of Accounting Professions. 2012a. **AEC and Accountants: Union of Myanmar... Opportunity for Work** [Online]. Available: <http://www.fap.or.th/subfapnews.php?id=682> (in Thai).

สภาวิชาชีพบัญชี. 2555ก. **AEC กับนักบัญชี : พม่า... โอกาสทองในการทำงาน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.fap.or.th/subfapnews.php?id=682>

Federation of Accounting Professions. 2012b. **How to Prepare Thai Accountants for AEC** [Online]. Available: <http://www.fap.or.th/subfapnews.php?id=592> (in Thai).

สภาวิชาชีพบัญชี. 2555ข. **นักบัญชีไทยต้องเตรียมตัวอย่างไรกับ AEC** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.fap.or.th/subfapnews.php?id=592>

Federation of Accounting Professions. 2012c. **Vision and Mission** [Online]. Available: <http://www.fap.or.th/fapmission.php>

- (in Thai).
- สภาวิชาชีพบัญชี. 2555ค. **วิสัยทัศน์และพันธกิจ** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.fap.or.th/fapmission.php>
- Khotasa, Wisessuk, et al. 1999. **Information Technology for Learning**. Bangkok: Third Wave Education. (in Thai).
- วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา และคณะ. 2542. **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- Kiranun, Suchada. 1998. **ICT Statistics: Data in Information Systems**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- สุชาติดา กิระนันท์. 2541. **เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Phongsaphit, Amara. 2002. **Cultural Diversity: Paradigms and Role in Civil Society**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- อมรา พงศาพิชญ์. 2545. **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม: กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Pitsuwan, Surin. 2013. **To Know the Advantages of ASEAN**. Bangkok: Amarin Printing. (in Thai).
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. 2556. **อาเซียน ฐัไว้ ได้เปรียบแน่**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- Piyawan, Phonpathu, and Chungeiam, Supaporn. 2007. **Accounting Information System**. Bangkok: Vitayaphat. (in Thai).
- พลพฐุ ปิยวรรณ และสุภาพร เชิงเอี่ยม. 2550. **ระบบสารสนเทศทางการบัญชี**. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์.
- Sukkasanti, Wasana. 2002. **World of Computer Information and Technology**. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- วาสนา สุขกระสานติ. 2545. **โลกของคอมพิวเตอร์สารสนเทศ และอินเทอร์เน็ต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Thailand. Department of Business Development. 1999. **The Foreign Business Act B.E. 2542** [Online]. Available: <http://www.dbd.go.th/maillsite/index.php?id=1720> (in Thai).
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2542. **พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.dbd.go.th/maillsite/index.php?id=1720>
- Thailand. Department of Business Development. 2000. **Announcement of Department of Commercial Registration on Qualifications and Conditions of the Professional Accountants B.E. 2543** [Online]. Available: www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=1770 (in Thai).
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2543. **ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=1770

Thailand. Department of Business Development. 2005a. **Accounting Profession Act B.E. 2547** [Online]. Available: <http://www.dbd.go.th/maile/site/index.php?id=789> (in Thai). กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2548ก. **พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.dbd.go.th/maile/site/index.php?id=789>

Thailand. Department of Business Development. 2005b. **Announcement of Department of Commercial Registration [No.3] on Qualifications and Conditions of the Professional Accountants B.E. 2547** [Online]. Available: www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=1763 (in Thai).

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2548ข. **ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=1763

Thailand. Department of Business Development. 2005c. **Announcement of Department of Commercial Registration [No.4] on Qualifications and Conditions of the Professional Accountants B.E. 2547** [Online]. Available: www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=1764 (in Thai).

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2548ค. **ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2548** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=1764

Thailand. Department of Trade Negotiation. 2012a. **ASEAN Economic Community : People Edition** [Online]. Available: <http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/AEC-people.pdf> (in Thai).

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555ก. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ฉบับประชาชน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/AEC-people.pdf>

Thailand. Department of Trade Negotiation. 2012b. **Basic Information** [Online]. Available: http://www.dtn.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=7063%3A-aec&catid=304%3Aaecasean&Itemid=792&lang=th (in Thai).

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555ข. **ข้อมูลพื้นฐาน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: http://www.dtn.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=7063%3A-aec&catid=304%3Aaecasean&Itemid=792&lang=th

Thailand. Department of Trade Negotiation. 2012c. **Essence of AEC** [Online]. Available: http://www.dtn.go.th/images/stories/aecinfo/asean/_AEC.pdf (in Thai).

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555ค. **สาระสำคัญของ AEC** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: http://www.dtn.go.th/images/stories/aecinfo/asean/_AEC.pdf

Thailand. Department of Trade Negotiation. 2012d. **Knowing the Currencies of the Members of ASEAN** [Online]. Available: www.dtn.go.th/filesupload/aec/document/

currency.pdf (in Thai).

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555. **รู้จักสกุลเงินของประเทศสมาชิกในอาเซียน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/document/currency.pdf> (in Thai).

Thailand. Department of Trade Negotiation. 2012e. **Service Business: Accounting Professions** [Online]. Available: <http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/acc29-05-55.pdf> (in Thai).

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555จ. **ธุรกิจบริการ: วิชาชีพบัญชี** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: <http://www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/acc29-05-55.pdf>

Thailand. Office of the National Economic and Social Development Board. 2012. **ASEAN Economic Community** [Online]. Available:

http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/research/research__0356200611.pdf (in Thai).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/research/research__0356200611.pdf

University of the Thai Chamber of Commerce. Center for International Trade. 2012. "Thai Professional Workers and AEC." **Thailand Economic & Business Review** 7, 12: 21-27. (in Thai).

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ. 2555. "แรงงานวิชาชีพไทยกับ AEC." **นิตยสารเศรษฐกิจและธุรกิจรายเดือน** 7, 12: 21-27.

Assistant Professor Onruedee Sritarapipat received her Master of Business Administration Degree in Accounting from University of the Thai Chamber of Commerce. She is currently a lecturer in the School of Accountancy, University of the Thai Chamber of Commerce. Her research interests are in financial accounting, small and medium enterprises and quality of earnings.